

Secolul al XX-lea, secolul integrării și globalizării

V. Alcatuiți un eseu cu tema: “Secolul al XX-lea, secolul integrării și globalizării”, pornind de la următoarea structură de idei :

- Mișcarea de decolonizare
- Revoluția din transporturi
- Demografie și migrații
- Spațiul Schengen
- Concluzii

Așa cum secolul al XIX-lea poate fi considerat ca secol al națiunilor și al revoluțiilor, la fel secolul al XX-lea, poate fi socotit drept secol al integrării și al globalizării. Aceste două aspecte, integrarea și globalizarea, pot fi apreciate ca aspecte pozitive dacă se are în vedere că pe parcursul aceluși secol XX s-au desfășurat cele mai mari conflicte militare din istoria omenirii și s-au manifestat două dintre cele mai malefice ideologii: fascismul și comunismul.

Astfel că, revolta coloniilor engleze din America de Nord în sec. XVIII și eliberarea Americii Latine de sub ocupația Spaniei în sec XIX au fost uneori interpretate drept primele îndepărtate exemple de decolonizare (= procesul prin care popoarele și țările supuse regimurilor coloniale și-au capatat independența; fenomenul s-a desfășurat în special în perioada de după al doilea război mondial, atingând apogeul între 1947 și 1962). Dar aceste fapte au caracteristici cu totul proprii, fie pentru că lupta a fost condusă în mare parte de către coloniști europeni (și nu de către populațiile autohtone), fie pentru că în Europa lipsea o adevărată conștiință colonială deplină, care s-a făcut manifestată abia în epoca imperialismului. Puterea cea mai activă în colonialism, Marea Britanie, a fost, în orice caz, prima care a acceptat forme de autonomie în unele teritorii (dominions) care erau dependente de ea (Canada, 1867).

În cursul primului război mondial au luat naștere în sânul multor popoare coloniale sentimente de autonomie, legate de noua conștiință de sine, care a apărut în urma contribuției date în război de partea Antantei. Președintele american Th. W. Wilson (1919) a pus problema unei revizuirii ale colonialismului, printr obiectivele “noii diplomatiei” al cărei susținător a fost, dar posibilitatea de a atribui pregătirea popoarelor supuse, prin intermediul unor “trimiși” ai Societății Națiunilor, a fost limitată doar la fostele colonii germane. Aceasta a întărit oricum opiniile anticoloniale exprimate de mai mult timp în domenii importante ale opiniei publice europene și care au devenit un element constant în luările de cuvânt ale URSS în materie de politică externă. După al doilea război mondial, propaganda antifascistă a Aliatilor și în special declarația din Carta atlantică (1941) cu privire la dreptul de autodeterminare al popoarelor au favorizat relansarea tendințelor autonomiste ale elitelor naționaliste în multe țări.

Totodată, în secolul XX cunoaște o creștere a consumului de energie de peste zece ori din 1945. Avantajele tehnice și economice s-au conjugat pentru a ridica proporția hidrocarburilor, gazelor naturale și mai ales petrolului, până la $\frac{3}{4}$ din bilanțul energetic al marilor țări industrializate. În schimb, carbunele cunoaște un declin provizoriu încetinit de creșterea recentă a prețului petrolului. Mai ales energiile regenerabile (solara, forta mareelor, geotermala, biomasa) sunt cele care împreună cu cea nucleară, deschid perspective unei noi epoci energetice în secolul XXI. Progresele transporturilor au asigurat o mai bună stăpânire a spațiului, deci a utilizării sale rațional și eficiente în serviciul economiei. Toate mijloacele clasice de transport (aerene, feroviare, pe mare, sosele sau alte cai navigabile) au cunoscut o creștere a vitezei lor, a volumelor transportate, o ameliorare a securității și o mai mare flexibilitate în utilizare. Trebuie, evident, subliniată, dezvoltarea transporturilor prin conducte (gazoduct sau oleoduct), mijloace ieftine, având în vedere rolul sporit al hidrocarburilor în viața economică.

Gratie fenomenului decolonizarii si evolutiei mijloacelor de transport, trebuie subliniat cu pregnanta rolul esential al cresterii demografice puternice si durabile de dupa razboaie, caci aceasta a furnizat marii cresteri milioanele sale de consumatori si producatori. Intr-adevar, amorsat inca de la sfarsitul razboiului prin nasterile de recuperare (celebrul baby-boom), un regim demographic dynamic vine pretutindeni sa dezmita, cel putin pana in 1965, tendintele malthusiene ale anilor '30 – '40. Desigur, cresterea demografica a tarilor industrializate a fost mult mai moderata decat cea a lumii a treia, factorul demografic nefiind totusi negliabil. Populatia celor mai avansate 20 de tari industrializate cu economie de piata creste de la 502 mil. de locuitori in 1950 la 648 mil. in 1973 si la 693 de mil. in 1981. America de Nord(254 mil. in 1981), Europa occidentala(370 mil.), si Japonia(118 mil.) constituie marile centre de populatie ale lumii dezvoltate. Sunt tari deja avansate in 1950 si care au profitat de cei “treizeci de ani gloriosi” pentru a-si ameliora in continuare nivelul de trai si a intra in era civilizatiei de masa, a carei omogenitate nu este decat aparenta. Reflectarea mentalitatilor si a factorului social determinant duce la o evolutie demografica a carei ruptura pe cat de neta, pe atat de paradoxala a devenit prin excelenta deceniul prosperitatii, modernizarea economica antrenand o profunda redistribuire a locurilor de munca, o mobilitate sociala sporita si o integrare a conflictelor sociale in procedurile democratice.

Axat pe o miscare de “diversitate in unitate”, secolul XX european detine fundamente in scopul trecerii de la un sistem de state si economii nationale la un altul integrat pe plan mondial. Acest proces de unificare europeana pare sa fie puternic accentuat printr-o extindere a Europei, prin realizarea unei unitati politice, economice si monetare conform deciziilor de la reuniunea la nivel inalt de la Paris din 1972. Se incheie, asadar, un acord interguvernamental care anuleaza controlul de la frontiere intre statele membre, intarind in schimb granitele externe ale acestei zone; tratatul de la Schengen a fost incheiat in 1985 intre Franta, Germania, Belgia, Olanda, Luxemburg si a cuprins apoi alte sapte state printre care Italia (1998), Spania si Portugalia(1991), Grecia (1992), Austria (1995), Danemarca, Suedia si Finlanda(1996) si Islanda, Norvegia in 2001.

Acordurile de la Schengen (1985, 1990 cu intrare în vigoare din 1995) au reprezentat si reprezinta masurile cele mai importante în privinta punerii în aplicare a principiilor privind trecerea frontierelor. Astfel, prin Conventia de Aplicare a Acordurilor de la Schengen¹ a fost înlaturat controlul la frontierele interne pentru toate persoanele indiferent de nationalitate, dar s-au luat masuri de întarire a controlului la frontierele externe: politica comuna în domeniul vizelor, cooperare si schimb de informatii între politiiile si institutiile judecatoresti din tarile membre, la frontierele externe cetatenii Uniunii pot intra prin simpla legitimare, în timp ce cetatenii tertelor tari au nevoie de viza de intrare pentru spatiul Schengen (în toate aceste tari daca doresc, guvernele pot cere vize de intrare speciale). Tarile din Europa Centrala si de Est candidate la UE au beneficiat si ele de ridicarea vizelor în ultimii ani, România obtinând aceasta facilitate din anul 2002. Ca instrument tehnic s-a creat Sistemul de Informatii Schengen (SIS) ce include si furnizeaza informatii cu privire la eliberarea de vize si intrarea în UE a unor cetateni din terte tari, sistem ce poate fi accesat doar de politia si de autoritatile ce asigura controlul de frontiera, asigurând astfel cooperarea între politiiile de frontiera a tarilor UE.

Concluzionand, secolul al XX-lea a avut cea mai bogata istorie din evolutia umanitatii. In acest secol s-au inregistrat doua razboaie mondiale, au disparut imperiile, au aparut mai multe state nationale, viata oamenilor s-a schimbat datorita stiintei si tehnicii ce au revolutionat toate domeniile existentei umane. Circulatia rapida a informatiei, revolutionarea transporturilor, migratia oamenilor din zonele mai slab dezvoltate, catre statele Europei Occidentale si ale Americii de Nord sunt fenomene care demonstreaza in mod cert globalizarea. Ramane ca viitorul sa demonstreze ca omenirea va impartasi un set de valori comune si ca pana la urma zonele lovite de saracie vor fi doar o amintire.